

СТАНОВИЩЕ

От: доц. Рачо Стефанов Стоев, доктор, ИЕМПАМ – БАН

Относно: конкурс за избор на доценти по специалност “Антропология”, 01.06.01, професионално направление 4.3 “биологически науки”, обявен в ДВ бр. 14810.2.2017 г. за нуждите на секция “Антропология и анатомия” към Институт по експериментална морфология, патология и антропология с музей на БАН

В конкурса се явява като кандидат гл.ас. Виктория Светомирова Русева, доктор, от секция “Антропология и анатомия” на ИЕМПАМ-БАН.

В.Русева е завършила през 1997 г. Исторически факултет на СУ “Св.Климент Охридски” с отличен успех като магистър по археология и втора специалност учител по история и специализация по праистория. След това работи от 18 години в ИЕМПАМ-БАН и неговия предшественик ИЕМА-БАН като антрополог. През 2003 г. е защитила дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен доктор по специалност “Антропология” на тема “Антропологични данни за промените в продължителността на живота на територията на България от неолита до късното средновековие.” През следващите години се налага като водещ специалист в България в областта на палеодемографията и биоархеологията, направление, което в последните години особено в англоезичните страни се обособява от класическата палеоантропология.

Научното творчество на В.Русева включва 52 научни труда, от които тя кандидатства за доцентура с 39. От общия брой на трудовете ѝ има 13 публикации в чужди и международни научни списания, 36 в български научни издания, 1 глава от книга, 1 раздел от колективна монография и автореферат на дисертация. Единствен автор е на 41 публикации, на 3 е първи автор, а на 7 е втори или следващ автор. Изнесла е 36 научни съобщения на национални и международни научни форуми като устни съобщения или постери. Научните трудове на В.Русева са цитирани в научни издания 19 пъти – 16 пъти в чужди издания, 2 пъти в български издания и 1 път в дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен доктор. Освен това има и 3 цитирания на още непубликувани резултати в международни издания и 24 цитирания на непубликувани още данни в отчетите от археологически изследвания и в сборника “Археологически открития и разкопки”.

Научните приноси на В.Русева могат да бъдат описани така:

- Приложени са модерни методи за определяне на възрастта на индивидите от палеопопулациите /тези на Уберлакер/, които дават възможност по-точно да се определят починалите в напреднала възраст и така да се стигне до по-реалистични параметри на възрастово-половото разпределение на изследвания материал.
- Въведени са в научен оборот палеодемографски данни за голям брой нови серии.
- За пръв път в България е изследвана линейната хипоплазия на зъбния емайл, като в изследваните популации е определена модалната възраст на развитие на този белег, показваща рисковия период за развитие на децата от тези популации.
- Подробно са проучени данните за патологични изменения по скелета.
- Получени са нови данни за разпространението на трепанацията на черепа и за изкуствената му деформация.
- Анализирани са данни за адаптацията на човешките групи към средата на обитаване, каквото преди нея в България не е правено.

В същото време трябва да се каже, че работите на В.Русева по палеодемография страдат от известни слабости, а именно от механично прилагане на формули и таблици за определяне кривата на доживяване и средната продължителност на живота в палеопопулациите. В резултат на това се получават известни грешки, въпреки малки и поправими. Не се прилагат съвременните математични методи за палеодемографски анализ, разработени от Хенненберг,

Ван де Каа, Болдсен и др. , няма приложение на станалите вече класически в историческата демография таблици за доживяване на Коул и Демени. Впрочем, подробното публикуване на многобройните палеодемографски серии от В.Русева само по себе си е с голяма научна стойност. То дава възможност в бъдеще вече публикуваните данни да бъдат реанализирани и обобщени било от самата В.Русева, било от други изследователи.

Определянето на антропологичния тип в работите на В.Русева е непълно, само на ниво големи раси /европиди-монголоиди/. Съобщава се само за наличие на известни монголоидни белези в преобладаващо европидни палеопопулации, но не се уточнява за какви европиди става дума – по-примитивни или по-еволуирали, северни или южни, а ако са южни – за мезодолихокефални, средиземноморски или брахикефални алпо-памирски форми. Публикуването обаче на данни за многобройни палеопопулации от В.Русева обаче само по себе си е с голяма научна стойност и дава възможност за подобен анализ от нея самата или други изследователи.

Сред приносите си кандидатката е посочила прилагане на клъстърен анализ, но в посочената от нея статия такова не бе намерено.

В.Русева е участвала в летен Българо-германски семинар в Карасура /1997/, била е на 9-месечна специализация в Израел, Тел Авив.

Научно-практична дейност - участва активно в археологични проучвания и в антропологичен анализ на откритите човешки останки.

Участвала е в 7 проекта през последните 5 години, от които 2 международни. Член на редколегиите на две международни издания и един национален археологически сборник. Изготвяла е и едно становище за Кабинета на министър-председателя за костния материал от остров Св.Ахил /Гърция/.

В.Русева има и твърде активна преподавателска дейност. През 2011 е била консултант за дипломна работа за бакалавърска степен на студент от Университета в Рединг, Великобритания. От 2013 до сега води лекционни курсове в Исторически факултет на Великотърновски университет "Св. Св. Кирил и Методий". От 2016 година води и три лекционни курса в ИФ на СУ "Св.Климент Охридски". Ментор е на 5 практиканти по оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж" на ЕС. От 2016 година участва като лектор в летен международен семинар към фондация "Балканско наследство", Созопол.

Заклучение:

Виктория Светомирова Русева е утвърден и водещ учен в областта на палеоантропологията и палеодемографията. Напълно отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и правилника за прилагането му, Правилниците на БАН и на ИЕМПАМ-БАН за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности.

Анализът ми на цялото ѝ научно творчество и преподавателска дейност и личните впечатления от работата с нея ми дават основание за положителна оценка в конкурса за академичната длъжност "доцент".

Препоръчвам на членовете на уважаемото Научно жури да гласуват предложение до НС на ИЕМПАМ-БАН да избере гл.ас. д-р Виктория Русева за заемане на академичната длъжност "доцент" по научна специалност "Антропология", 01.06.01, професионално направление 4.3. Биологически науки.

Забележка:

Препоръчвам в бъдеще при конкурси и защиты, когато се налага оценка на научна дейност в областта на палеодемографията, да се включват в научните журита представители на секция "Историческа демография" на ИИНЧ на БАН или други специалисти в тази област.

15.05.2017 г.

Подпис:

/доц. Р.Стойков/